

Rozwój literatury w II Rzeczypospolitej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Bruno Jasieński, *But w butonierce*, dostępny online: Wolnelektury.pl.
- Cytat za: Czasopismo Zwrotnica, nr. 1, T. Peiper, Kraków 1922, str. 4.
- Cytat za: artykuł *Bitwa pod Lenino*, Wikipedia.org.
- Cytat za: Witold Biegański, *Szczurami Tobruku ich zwali. Z dziejów walk polskich formacji wojskowych w Afryce Północnej w latach 1941–1943*, Warszawa 1988, s. 5.
- Źródło: *Fragment artykułu z prasy lokalnej (24 maja 2018 r.)*. Cytat za: artykuł *IPN chciał usunięcia pomnika z centrum Ząbkowic. Gmina się nie zgodziła. Co dalej?*, portal Doba.pl, 2018.

- Cytat za: artykuł *O micie bitwy pod Lenino w nowym numerze „Karty”*, portal historyczny Dzieje.pl, 2015.
- Cytat za: artykuł *Krwawy chrzest*, Krzysztof Podgórski, tygodnik „Przegląd”, 8.10.2018.
- Źródło: *Gen. Zygmunt Berling o bitwie pod Lenino*. Cytat za: artykuł *Polski bój pod Lenino*, Zbigniew Wawer, portal Rzeczpospolita.pl, 24.10.2009.

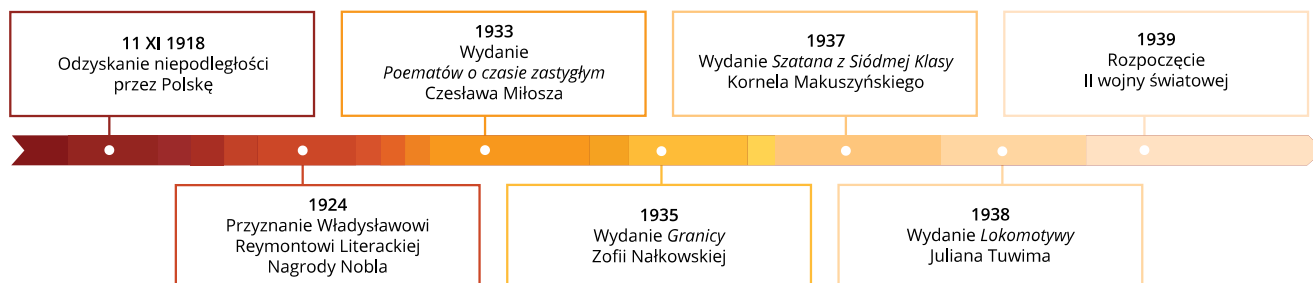

Rozwój literatury w II Rzeczypospolitej

Inauguracyjna sesja Polskiej Akademii Literatury w 1933 r. z udziałem prezydenta Ignacego Mościckiego.

Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe, tylko do użytku edukacyjnego.

„Rozpoczyna się nowa epoka: epoka uścisku z terażniejszością. Zrodziły się nowe państwa i nowe życie narzuci im nowe nakazy. [...] Bakcył nowoczesności będzie musiał stać się totemem. Miasto, masa, maszyna i ich pochodne: szybkość, wynalazczość, nowość, potęga człowieka i epoki, zapasy z niebem, lot na stalowych skrzydłach [...], skok w teraz – stają się dla nas przedmiotem nieznanym uniesień” – pisał w 1922 roku poeta Tadeusz Peiper, przewidując, w którą stronę, wraz z ogólną modernizacją państwa, rozwinie się literatura.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

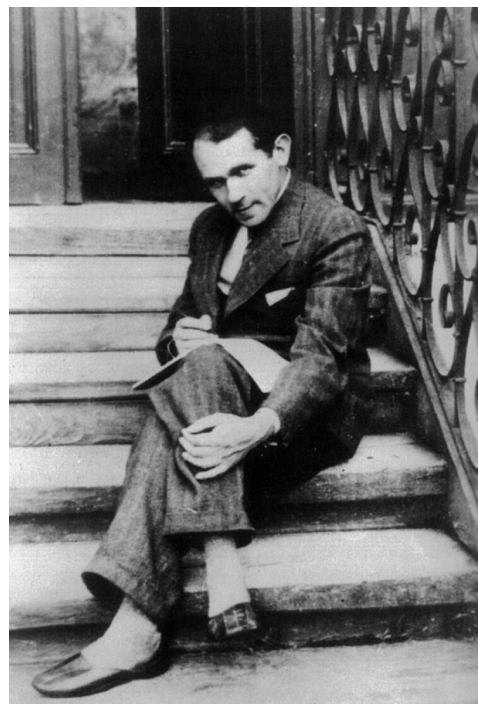
- Przeanalizujesz, jakie książki czytano prawie 100 lat temu.
- Ocenisz, czy poeta mógł być ówczesnym celebrytą.

- Scharakteryzujesz mapę kawiarni literackich międzywojennej Warszawy.

Literatura

Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r. stanowiło nowy rozdział w rozwoju literatury polskiej. Jej cele znacząco zmieniły się w porównaniu z okresem zaborów. Długi wiek XIX zdominowany w literaturze polskiej przez dwa nurty: romantyzm i pozytywizm, zakończony dopiero I wojną światową, odszedł w niepamięć. Autorzy eksperymentowali z nowymi formami literackimi, które najlepiej oddałyby ducha przemian, dostosowując je do przeobrażeń zachodzących we wszystkich sferach życia, a także zmienili przedmioty swoich zainteresowań: w centrum znalazło się to, co otacza człowieka – jego codzienność, problemy, z którymi się mierzy, ale także afirmacja życia doczesnego.

W II Rzeczypospolitej kontynuowali swoją twórczość tacy wielcy pisarze jak Stefan Żeromski czy Władysław Reymont, który w 1924 r. otrzymał Literacką Nagrodę Nobla za powieść *Chłopi*. Swoją talent rozwijali także młodzi prozaicy: Zofia Nałkowska, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz czy Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy). Zauważały był u nich zwrot ku codzienności i realistycznemu oddaniu opisywanych zagadnień. Pojawiały się również teksty skupiające się na emancypacji kobiet. Widać to przede wszystkim u Marii Dąbrowskiej, Jarosława Iwaszkiewicza i Marii Kuncewiczowej. W poezji dominował z kolei nurt postępowy, kluczowe było zerwanie z tradycją i mitami narodowymi, a skupieniu się na tym, co przyniesie przyszłość.

Bruno Schulz (1892–1942) – wybitny pisarz i malarz, autor słynnych *Sklepów cynamonowych*. Urodził się w Drohobyczu w zasymilowanej rodzinie żydowskiej. Lata 1913-1915 spędził w Wiedniu, potem powrócił do rodzinnego miasta. Od 1924 r. pracował jako nauczyciel. Talent Schulza doceniła słynna pisarka Zofia Nałkowska, która została jego protektorką i przyjaciółką. W 1934 r. ukazały się "Sklepy cynamonowe", a trzy lata później zbiór opowiadań "Sanatorium pod Klepsydrą". Karierę Schulza przewał wybuch wojny. W listopadzie 1942 r. pisarz został zastrzelony (nie jest jasne czy przypadkowo czy celowo) przez gestapowców. Spora część jego utworów i prac plastycznych zaginęła bezpowrotnie w czasie wojny. Dlaczego twórczość Schulza, mimo jego lewicowych poglądów, nie została doceniona przez okupujących do 1942 r. Drohobycz Sowieci? Źródło: Czeskie Centrum / České centrum Praha, dostępny w internecie: dzieje.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Popularność zdobyła literatura faktu. Wyróżnić można nie tylko reportaże Arkadego Fiedlera, podróżującego po odległych zakątkach świata, ale także te poruszające problemy mieszkańców Polski, takie jak bieda, kryzys gospodarczy z lat 1929-1933 czy trudne warunki mieszkaniowe. W okresie międzywojennym coraz większym zainteresowaniem cieszyła się literatura popularna, która spełniała głównie funkcje rozrywkowe. Ukazały się m.in. książki *Szatan z siódmej klasy* Kornela Makuszyńskiego czy *Kariera Nikodema Dyzmy* Tadeusza Dołęgi-Mostowicza.

Arkady Fiedler (1894-1985), zdjęcie z 1929 r. Pisarz, podróżnik i przyrodnik, porucznik Wojska Polskiego. Przed wojną ogromną popularność wzbudziły jego książki *"Ryby śpiewają w Ukajali"* oraz *"Kanada pachnąca żywicą"*. Gdy wybuchła II wojna światowa, był na Tahiti, stamtąd wyruszył przez Francję do Wielkiej Brytanii. Z tego okresu pochodzi jego głośna powieść *"Dywizjon 303"*. Do kraju powrócił w 1946 r. Podróżować zaczął ponownie już w 1956 r. Odwiedził m.in. Brazylię, Kanadę, Madagaskar, Afrykę Zachodnią. W sumie wydał 32 książki, przetłumaczone na 23 języki. Dlaczego Fiedler mógł podróżować dopiero od 1956 r.?

Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe, domena publiczna.

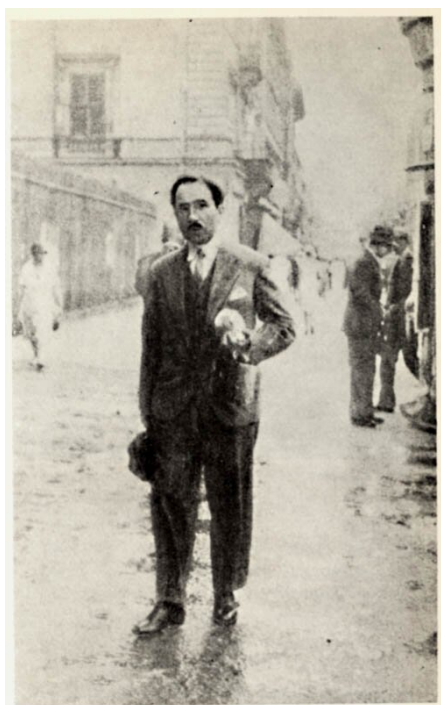
Lata 30. XX w. charakteryzują się ponownie wzmożeniem pesymistycznej atmosfery. Było to związane m.in. z napiętą sytuacją międzynarodową oraz Wielkim Kryzysem, którego skutki ogarnęły całą Europę. Także wzrost nacjonalizmu, zauważalny w całej Europie, a szczególnie w Niemczech, był popularnym tematem w literaturze. Równoległe więc rozwijał się nurt zwany [katastrofizmem](#), którego wyróżniki uwidaczniały się w utworach wielu literatów, takich jak Czesław Miłosz, Julian Tuwim i Witkacy.

Słynna piątka, czyli skamandryci

Najpopularniejszą z grup literackich dwudziestolecia międzywojennego w Polsce tworzyli [skamandryci](#): Jarosław Iwaszkiewicz, Jan Lechoń, Antoni Słonimski, Julian Tuwim oraz

Kazimierz Wierzyński. Swoją działalność rozpoczęli wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości w listopadzie 1918 r. Ich pierwszą inicjatywą było założenie kawiarni poetów Pod Picadorem w Warszawie, gdzie prezentowali swoje utwory. Wkrótce rozpoczęli prace nad czasopismem; najpierw powstał miesięcznik „Skamander”, a następnie tygodnik „Wiadomości Literackie”. Grupa ta składała się z indywidualistów, cechowała ich różnorodność, nie wypracowali wspólnej wizji poezji, w przeciwieństwie do innych grup nie stworzyli jednolitego programu ani manifestu zakreślającego ich przyszłe działania. Wprawdzie wszyscy oni korzystali ze zdobyczy ekspresjonizmu czy futuryzmu, jednak nie w tak radykalnej formie jak niektóre grupy literatów.

Awangarda Krakowska

Tadeusz Peiper (1891–1969) – poeta i krytyk literacki, założyciel czasopisma „Zwrotnica”, autor programu poetyckiego Awangardy Krakowskiej. Określił symbole nowoczesności jako: miasto, masa, maszyna, a ich skrót 3 × M stał się hasłem Awangardy.

Źródło: serwis Culture.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

artystycznego.

Futuryści

Awangarda Krakowska powstała na początku lat 20. i skupiona była przede wszystkim wokół poety Tadeusza Peipera oraz wydawanego przez niego czasopisma „Zwrotnica”. Do grupy należeli Julian Przyboś, Jan Brzękowski i Adam Ważyk. Hasło grupy brzmiało: „minimum słów, maksimum treści”. Peiper uważał, że poeta jest rzemieślnikiem pracującym ze słowem, nie powinien kierować się natchnieniem czy zbyt daleko idącą wyobraźnią. Odrzucał tym samym misyjną rolę poety. Twierdził, że wiek XX wprowadził rewolucyjne zmiany na świecie zarówno cywilizacyjno-techniczne, jak i społeczne, a człowiek musi brać w nich aktywny udział i podążać za duchem czasu. Awangardzie Krakowskiej bliskie były procesy industrializacji czy urbanizacji, na które poeci patrzyli nie z lękiem, ale z optymizmem i radością. Charakteryzowało ich odwrócenie się od przestarzałych form sztuki i poszukiwanie nowych dróg wyrazu

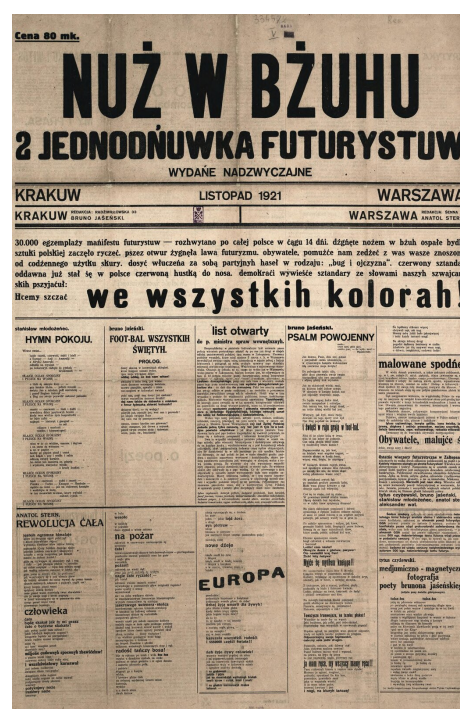
Futuryzm narodził się nazajutrz po zakończeniu I wojny światowej. W Polsce istniały dwa ośrodki futuryzmu: w Krakowie

Bruno Jasiński (1901–1938). Poeta, współtwórca polskiego futuryzmu, autor manifestów futurystycznych, mocno związany z ruchem komunistycznym. W latach 1925-1929 przebywał w Paryżu, gdzie pracował jako korespondent polskich gazet. Z Francji wydano go za działalność polityczną, trafił wtedy do ZSRR. W 1937 r. w okresie wielkiej czystki został aresztowany, a w 1938 r. skazany na śmierć i stracony. Dlaczego futurystyczna twórczość Jasińskiego nie została doceniona w ZSRS?

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

oraz Warszawie. Manifestem futurystów był wiersz Brunona Jasińskiego *But w butonierce*. Grupę tę wyróżniało eksperymentowanie z formą, odrzucenie konieczności przestrzegania zasad ortografii czy logiki. Cechowała ich wiara w przyszłość, postęp i osiągnięcia cywilizacyjne, odrzucali z kolei mity narodowe i tradycję. Nurt ten był oparty na postawach rewolucyjnych, a jego celem było prowokowanie odbiorcy (nierzadko zachowaniem uznawanym za skandaliczne), łączenie optymizmu wobec tego, co nadchodzi, z zachwytem nad zdobyczami techniki, przede wszystkim środkami masowego przekazu. Wiersze futurystów często emanowały entuzjazmem i radością życia, tzw. [witalizmem](#).

„Nuż w Bżuhu”. Przykład zabawy z formą futurystów.

Źródło: Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa, domena publiczna.

Słownik

Awangarda Krakowska

grupa literacka skupiona wokół czasopisma „Zwrotnica”, działająca w latach 1922–1927; manifestem programowym Awangardy Krakowskiej był tekst *Miasto. Masa*.

Maszyna ogłoszony przez Tadeusza Peipera

futuryzm

awangardowy kierunek w sztuce i literaturze, w Polsce skierowany przeciwko tradycjom romantyzmu i Młodej Polski, a ku nowoczesności i przyszłości

katastrofizm

pesymistyczna postawa opierająca się na przekonaniu o nieuchronnej zagładzie świata

Skamander

grupa literacka działająca przez cały okres dwudziestolecia międzywojennego; należeli do niej poeci Julian Tuwim, Antoni Słonimski, Jarosław Iwaszkiewicz, Kazimierz Wierzyński, Jan Lechoń, skupieni wokół tygodnika „Wiadomości Literackie”; nie posiadali jednolitego programu

witalizm

tendencja obecna w literaturze zakładająca istnienie tzw. sił witalnych;
charakterystyczne dla tego nurtu są: optymizm, żywiołowość, fascynacja życiem

Słowa kluczowe

literatura, witalizm, futuryzm, Awangarda Krakowska, skamandryci, kawiarnie literackie, katastrofizm

Bibliografia

A.Z. Makowiecki, *Warszawskie kawiarnie literackie*, Warszawa 2017.

Czasopismo „Zwrotnica”, nr 1, red. T. Peiper, Kraków 1922.

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją o kawiarniach literackich w Warszawie, a następnie wykonaj polecenia.

Polecenie 2

Do której z tych kawiarni chciałbyś/chciałabyś się przenieść w czasie? Uzasadnij odpowiedź w dwóch, trzech zdaniach.

Twoja odpowiedź

Polecenie 3

Czy ówczesnych literatów można by określić mianem celebrytów? Uzasadnij odpowiedź.

Tak

Uzasadnienie

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Przyporządkuj nazwiska pisarzy do grup literackich.

Skamandryci

Tadeusz Peiper

Julian Tuwim

Jarosław Iwaszkiewicz

Julian Przyboś

Adam Ważyk

Futuryści

Antoni Słonimski

Bruno Jasieński

Awangarda Krakowska

Ćwiczenie 2

Wybierz pojęcia, które najtrafniej charakteryzują polską literaturę dwudziestolecia międzywojennego.

☐ postęp

☐ romantyzm

☐ katastrofizm

☐ realizm

☐ pozytywizm

☐ patos

☐ futuryzm

Ćwiczenie 3

Źródło: Tekst 1: [...], *Kanada pachnąca żywicą*, Pelplin 2009.

Tekst 2: [...], *Karjera Nikodema Dyzmy*, Warszawa 1937, s. 5.

Tekst 3: [...], *Okulary*, tekst dostępny na ud-wlochy.waw.pl.

Ćwiczenie 4

Na podstawie rzeczywistych zdjęć poetów dopasuj ich nazwiska do karykatury zamieszczonej poniżej. Zwróć uwagę na charakterystyczne cechy sfotografowanych.

Jarosław Iwaszkiewicz

Źródło: szukajwarchiwach.gov.pl, domena publiczna.

Skamandryci w karykaturze Feliksa Topolskiego, 1932 r.

Źródło: Muzeum w Stawisku, dostępny w internecie: Rzeczpospolita.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Rozpoznaj, do której grupy należą poniższe manifesty.

„Nie występujemy z programem, gdyż programy są zawsze spojrzeniem wstecz, są dzieleniem nieobliczalnego życia przez znane. Można mówić o programie niedzielnej wycieczki za miasto, ale kto powiedzieć potrafi, jaki był program Kolumba wiodącego swe galeony przy bladych gwiazdach, aby nadprogramowo odkryć Amerykę: kto powie, że tu program był najważniejszym? [...]

Świat jest przed nami! [...] Wierzymy więc w dzień dzisiejszy, w jego wartość, osobliwość i powagę, wierzymy we wstającą nową sztukę, która będzie krzykiem tego pokolenia, a świadectwem o nas przed potomnymi, żeśmy naprawdę byli. Wierzymy niezachwianie w wieczność naszej teraźniejszości, w nieskończoność skończonej duszy ludzkiej, w nieprzemijanie przelotnych słów, niezniszczalność kruchych kształtów. W tej wierze chcemy być słowem dnia dzisiejszego, chcemy tworzyć i budzić zachwyt nowoczesnego człowieka, chcemy w dziele naszym zawrzeć, świadomą lub nieświadomą siebie, jego i naszą miłość, chcemy śpiewać nowy świat i uczyć go pieśni o sobie. [...]

Pragniemy też, aby nie inaczej na nas patrzono, jak tylko na ludzi świadomych swego poetyckiego rzemiosła i wykonywających je, w granicach swych sił, bez zarzutu. Biorąc na siebie tę część ludzkich prac, świadomi

Futuryści

odpowiedzialności za nią, chcemy być w niej rzetelni, nie gardzimy więc kunsztem naszego rzemiosła, widząc dobrze, ile w nim jest natchnienia i ile krwawo okupionego dorobku. Dlatego wierzymy niezachwianie w świętość dobrego rymu, w boskie pochodzenie rytmu, w objawienie urodzonych w ekstazie obrazów i wykutych w pracy kształtów. [...] Nie chcemy wielkich słów, chcemy wielkiej poezji; wówczas każde słowo stanie się wielkie”.

Źródło: Miesięcznik poetycki [...], zeszyt pierwszy, rok

„Dojrzyć piękno w prostych, długich potrzebami życia wykreślonych bulwarach, wyciągniętych jak struny, na których koła wozów i obcasy ludzi grają pieśń niestyszaną gdzie indziej. Dojrzyć piękno w murach pokrytych barwnymi afiszami i radować się tą niezwykłą epopeją, która stale o tydzień naprzód opiewa życie miasta. Dojrzyć w wystawach sklepowych piękno równe pięknu kaplic katedralnych [...].

Masa-społeczeństwo i masa-tłum oddziałują coraz silniej na świadomość człowieka. Postulat budowy artystycznej jest wierzchnią warstwą postulatów samego życia.

Masa-społeczeństwo wytworzy w człowieku nowe pojęcie budowy artystycznej. Mitologia każdego czynu jest historią pieniądza. Sztuka musi poddać się prawom ekonomicznym, ażeby zmusić je do służby. Masa-tłum swoją wartością ekonomiczną może wpłynąć na sztukę odnawiająco. [...]

Pierwotnie forma narzędzia, podyktowana potrzebami życia, stawała się piękną drogą pracy nad

Skamander

narzędziem. Tą drogą maszyna nie
mogła stać się piękną: robotnik, który ją
wytwarza, nie zastosowuje jej.
Stosunek człowieka do maszyny zmienił
się na podłożu konsumpcji”.

Źródło: Tadeusz Peiper, *Pisma wybrane*, red. S.
Jaworski, Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–

„Zmarnowałem podeszwy
w całodziennych spieszeniach,
Teraz jestem słoneczny, siebie pewny
i rad.
Idę młody, genialny, trzymam ręce
w kieszeniach,
Stawiam kroki milowe, zamaszyste, jak
świat.

Nie zatrzymam się nigdzie na
rozstajach, na wiorstach,
Bo mnie niesie coś wiecznie,
motorycznie i przed.
Mijam strachy na wróble w eleganckich
windhorstach,
Wszystkim kłaniam się grzecznie
i poprawiam im pled.

W parkocieniu krokietni — jakiś
meeting panieński.
Dyskutują o sztuce, objawiając swój
traf.
One jeszcze nie wiedzą, że gdy nastał
Jasieński,
Bezpowrotnie umarli i Tetmajer i Staff.

One jeszcze nie wiedzą, one jeszcze nie
wierzą.
Poezyjność, futuryzm — niewiadoma
i X.
Chodźmy biegać, panienki, niech się
główki oświeżą —
Będzie lepiej smakować poobiedni jour-
fixe.

Awangarda Krakowska

Przeleciało gdzieś auto w białych
kłębach benzyny,
Zafurkotał na wietrze trzepocący się
szal.

Pojechała mi bajka poza góry doliny
nic jakoś mi nie żal, a powinno być żal...

Tak mi dobrze, tak moją, aż rechoce się
serce.

Same nogi mnie niosą gdzieś — i po co
mi, gdzie?

Idę młody, genialny, niosę BUT
W BUTONIERCE,
Tym co za mną nie zdążą echopowiem:
— Adieu! ”—

Źródło: Bruno Jasieński, *But w butonierce*, dostępny

Rozpoznaj, jaki jest punkt wspólny wszystkich tych grup.

Ćwiczenie 6

Na podstawie wykresu wskaż, w jakich latach nastąpił spadek liczby wydrukowanych książek i z jakim ogólnoswiatowym wydarzeniem jest to związane?

Tvoja odpowiedź

Ćwiczenie 7

Uzasadnij tezę, że poniższy utwór to typowy przykład literatury dwudziestolecia międzywojennego, i wypisz co najmniej pięć haseł, które przychodzą ci na myśl po przeczytaniu wiersza, a jednocześnie charakteryzują poezję II Rzeczypospolitej.

((Bruno Jasieński

But w butonierce

Zmarnowałem podeszwy w całodziennych spieszeniach,
Teraz jestem słoneczny, siebiepewny i rad.
Idę młody, genialny, trzymam ręce w kieszeniach,
Stawiam kroki milowe, zamaszyste, jak świat.

Nie zatrzymam się nigdzie na rozstajach, na wiorstach,
Bo mnie niesie coś wiecznie, motorycznie i przed.
Mijam strachy na wróble w eleganckich windhorstach,
Wszystkim kłaniam się grzecznie i poprawiam im pled.

W parkocieniu krokietni – jakiś meeting panieński.
Dyskutują o sztuce, objawiając swój traf.
One jeszcze nie wiedzą, że gdy nastał Jasieński,
Bezpowrotnie umarli i Tetmajer i Staff.

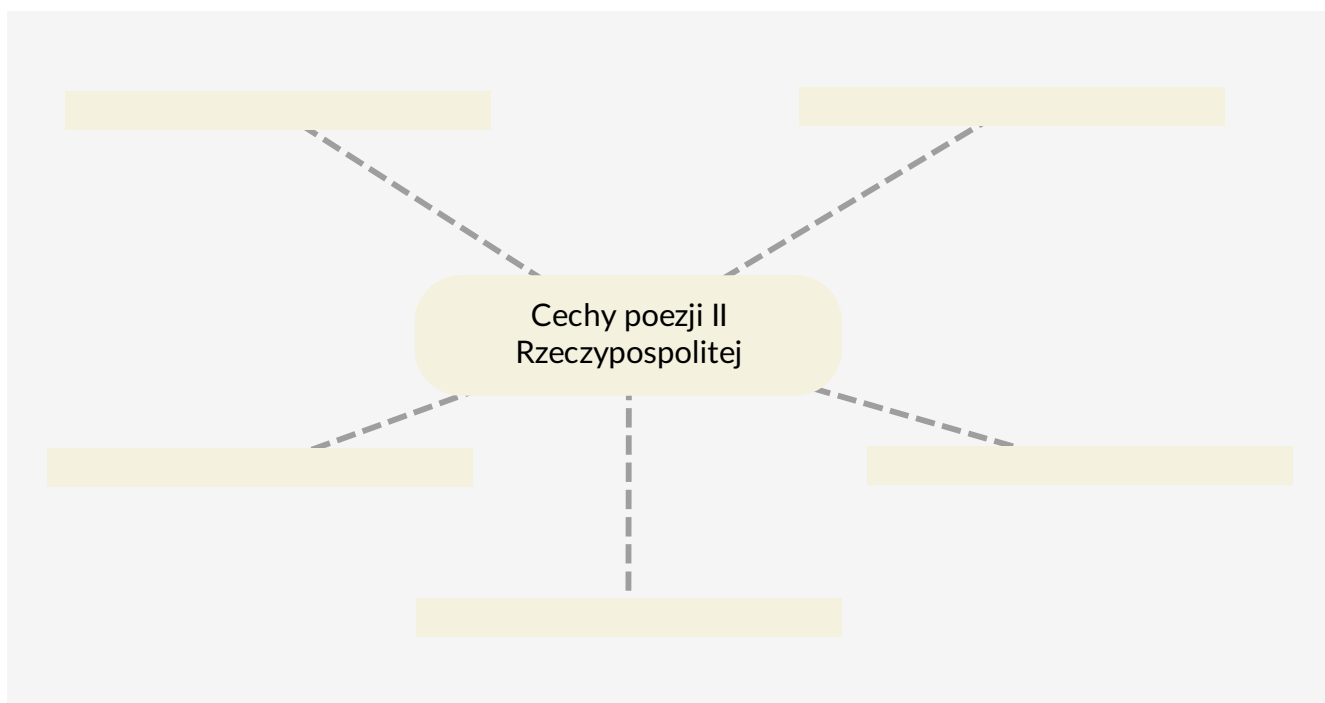
One jeszcze nie wiedzą, one jeszcze nie wierzą
Poezyjność, futurizm – niewiadoma i X.
Chodźmy biegać, panienki, niech się główki oświeżą –
Będzie lepiej smakować poobiedni jour-fixe.

Przeleciało gdzieś auto w białych kłębach benzyny,
Zafurkotał na wietrze trzepocący się szal.
Pojechała mi bajka poza góry doliny
nic jakoś mi nie żal, a powinno być żal...

Tak mi dobrze, tak moja, aż rechoce się serce.
Same nogi mnie niosą gdzieś – i po co mi, gdzie?
Idę młody, genialny, niosę BUT W BUTONIERCE,
Tym co za mną nie zdążą echopowiem: – Adieu! –

Źródło: Bruno Jasieński, *But w butonierce*, dostępny online: Wolnelektury.pl.

Uzasadnienie

Aby wpisać tekst w wolne komórki, kliknij wybraną komórkę (podświetli się ramka), a następnie kliknij jeszcze dwa razy tak, aby pojawił się kursor.

Dla nauczyciela

Autor: Stanisław Mrozowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Rozwój literatury w II Rzeczypospolitej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

XLIV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2) ocenia dorobek II Rzeczypospolitej w dziedzinie kultury, nauki i sportu na tle europejskim;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wymienia najważniejszych twórców literackich okresu międzywojennego;
- opisuje gatunki literackie popularne w tamtym okresie;
- charakteryzuje grupy literackie: skamandrytów, Awangardę Krakowską, futurystów, wymienia ich przedstawicieli;
- omawia rolę międzywojennych kawiarni w polskim życiu społecznym.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Nauczyciel poleca jednemu uczniowi lub uczennicy przeczytanie wyświetlonego tematu zajęć. Wspólnie z uczniami ustala kryteria sukcesu.
2. Nauczyciel zadaje uczniom pytania: Jakich pisarzy, poetów, dramaturgów kojarzycie z okresem dwudziestolecia międzywojennego? Uczniowie przedstawiają swoje propozycje, jedna osoba zapisuje je na tablicy.
3. Nauczyciel zapowiada, że w czasie lekcji uczniowie będą mogli zweryfikować swoją wiedzę o rozwoju literatury w II RP i być może ją wzbogacić.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel omawia atmosferę w życiu społecznym i literackim po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Zwraca uwagę na tematy podejmowane przez pisarzy i popularne gatunki literackie.
2. Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy i poleca, aby każda z nich scharakteryzowała jedną z grup literackich odgrywających ważną rolę w życiu kulturalnym II RP: 1) skamandrytów; 2) Awangardę Krakowską; 3) futurystów. Określa czas na przygotowanie i prezentację. Uczniowie wyznaczają ze swojego grona reprezentantów; przy tworzeniu prac mogą korzystać zarówno z e-materiału, jak i dodatkowych źródeł.
3. Prezentacje uczniowskie. Podczas prezentacji danej grupy członkowie pozostałych notują najważniejsze informacje, mogą zadawać pytania. Nauczyciel kontroluje przebieg prezentacji, w razie potrzeby dopowiada istotne kwestie.
4. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia od 1 do 3, następuje wspólne sprawdzenie poprawności odpowiedzi.
5. Nauczyciel opowiada krótko o znaczeniu kawiarni literackich w życiu kulturalnym obywateli II RP. Poleca, aby uczniowie zapoznali się z multimedium („Prezentacja multimedialna”), a następnie w parach wykonali polecenie 2: „Do której z tych kawiarni chciałbyś/chciałabyś się przenieść w czasie? Uzasadnij odpowiedź w dwóch, trzech zdaniach”. Prowadzący prosi kilka wylosowanych osób o podzielenie się swoimi odpowiedziami i ich uzasadnienie.
6. Uczniowie wykonują ćwiczenie 4, dopasowują do karykatury nazwiska poetów na podstawie rzeczywistych zdjęć.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania lekcji nauczyciel może wykorzystać zdania do uzupełnienia: Przypomniałam/Przypomniałem sobie, że... Co było dla mnie łatwe... Czego się nauczyłam/nauczyłem... Co sprawiało mi trudność...
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.
3. Na zakończenie nauczyciel ocenia pracę wylosowanej grupy.

Praca domowa:

Wykonaj ćwiczenia 5 i 7, dopasowując do fragmentów tekstów właściwe określenia.

Materiały pomocnicze:

- A.Z. Makowiecki, *Warszawskie kawiarnie literackie*, Warszawa 2017.
- Czasopismo „Zwrotnica”, nr 1, red. T. Peiper, Kraków 1922.
- *Wielka historia Polski*, t. 1–10; Oficyna Wydawnicza FOGRA, Kraków 2016.
- Seria *Historia powszechna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011–2019.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.